

MPPSC

**Previous Year Paper
Assistant Professor
Veda 2017**

Assistant Professor Exam - 2017

(Final Answer Key)

Veda

Q.No: 1 अग्निना रयिमश्नवत् पोषमेव.... अत्र 'पोषं' शब्दो वर्तते -

- A आदि-स्वरितः
- B स्वररहितः
- C अन्तोदात्तः
- D आद्युदात्तः

Q.No: 2 स नः पितेव सूनवे अग्ने..... अत्र 'सूनवे' पदं वर्तते -

- A आद्यनुदात्तम्
- B मध्यस्वरितम्
- C अन्तोदात्तम्
- D एकश्रुतिः

Q.No: 3 अपां नेता कः ?

A	सूर्यः
B	इन्द्रः
C	अग्निः
D	सविता

Q.No: 4 'शस्त्राणि' पदस्य अर्थो भवति -

A	प्रगीता मन्त्राः
B	अप्रगीता मन्त्राः
C	गीतयुक्ता मन्त्राः
D	सङ्गीतबद्धा मन्त्राः

Q.No: 5 जाया कम् अपरुणद्धि ?

A	इन्द्रम्
B	तस्करम्
C	कितवम्
D	असुरम्

Q.No: 6

‘अन्येषाम् अस्तमुप नक्तमेति’ अत्र ‘अस्तम्’ इति पदस्य कोऽर्थः ?

- A क्षिप्तम्
- B गृहम्
- C त्यक्तम्
- D पुरम्

Q.No: 7 ‘रमस्व’ इति पदस्य व्याकरणप्रक्रियाविषये अधोलिखितेषु किं सत्यम् ?

- A लट्, मध्यमपुरुष एकवचनम्
- B लोट्, मध्यमपुरुष एकवचनम्
- C लिट्, मध्यमपुरुष एकवचनम्
- D लृङ्, मध्यमपुरुष एकवचनम्

Q.No: 8 ‘कस्मै देवाय हविषा विधेम’ इत्यस्मिन् मन्त्रांशे ‘कस्मै’ शब्दस्य कोऽर्थो वर्तते ?

- A इन्द्राय
- B प्रजापतये
- C वरुणाय
- D रुद्राय

Q.No: 9 'विश्व उपासते' इत्यस्य पदपाठः कः ?

- A विश्वे उप आसते
- B विश्वः उप आसते
- C विश्वः उपासते
- D त्रिष्वेकोऽपि न

Q.No: 10 'हविषा' इत्यस्मिन् पदे का विभक्तिः किं च वचनम् ?

- A प्रथमा, एकवचनम्
- B प्रथमा, बहुवचनम्
- C तृतीया, एकवचनम्
- D सप्तमी, एकवचनम्

Q.No: 11 'जजान' इति क्रियापदस्य अर्थोऽस्ति -

- A जनयामास
- B जीवितवान्
- C ज्ञातवान्
- D

त्रिष्वेकोऽपि न

Q.No: 12 'अद्धा' पदस्यार्थो विद्यते -

A अभिज्ञानेन

B पारमार्थेन

C पूर्णेन

D अर्द्धरूपेण

Q.No: 13 वत्सापाकरणं कर्तव्यं भवति -

A उपवसथदिवसे

B व्रतविसर्गदिने

C व्रतग्रहणकाले

D अनुष्ठानदिने

Q.No: 14 अधोलिखितप्रतीकेषु कस्मिन् 'अपां प्रणयनं' विनियुक्तम् ?

A कस्त्वा युनक्ति

B अग्ने व्रतपते व्रतं चरिष्यामि

- C उर्वन्तरिक्षमन्वेमि
D धूरसि धूर्व धूर्वन्तम्

Q.No: 15 'बृहद्गावासि वानस्पत्यः' मन्त्रोऽयं कस्मिन् कर्मणि विनियुज्यते ?

- A हविरावापे
B मुसलादाने
C कृष्णाजिनादाने
D यज्ञारम्भे

Q.No: 16 'अतमेरुः' इति पदस्य महीधरानुसारेण अर्थः कः ?

- A सृष्टिः
B विनाशशीलः
C ग्लानिरहितः
D अन्धकाररहितः

Q.No: 17 'अदित्यै रास्नासि' मन्त्रस्य कस्मिन् कर्मणि विनियोगः ?

- A अनुमार्जने

- B सुवादाने
C पत्नीसन्नहने
D आज्योत्पवने

Q.No: 18 'अभिचाकशीहि' इति क्रियापदस्य कोऽर्थः शुक्लयजुर्वेदानुसारेण ?

- A अधिगच्छ
B अभिगच्छ
C अभिगच्छेत्
D अभिपश्य

Q.No: 19 गायत्रीछन्दसि यदा पञ्चविंशतिवर्णा भवन्ति तदा तच्छन्दसो नाम भवति -

- A निचृत् गायत्री छन्दः
B दैवी गायत्री छन्दः
C भुरिक्गायत्री छन्दः
D ब्राह्मी गायत्री छन्दः

Q.No: 20

वसोर्धारा-कर्मणि होमकर्म कर्तव्यं भवति -

- A खादिरसुवेण
- B औदुम्बरसुवेण
- C पालाससुवेण
- D वैकङ्कतसुवेण

Q.No: 21 'सूनुता' शब्दस्य अर्थः कः ?

- A नृत्यम्
- B शोभना नर्तकी
- C प्रिया सत्या वाक्
- D निरर्थकवचनम्

Q.No: 22 त्र्यविंश च मे, पष्ठवाट् च मे इति कण्डिका द्वयं कस्मिन् कर्मणि विनियुज्यते ?

- A वसाहोमे
- B सोमाहुतौ
- C वयोहोमे
- D

आधाने

Q.No: 23 'त्रिपादस्यामृतं दिवि' इत्यत्र 'अस्य' इति सर्वनामपदं कस्य कृते प्रयुक्तम् ?

- A मनुष्यस्य
- B ब्राह्मणस्य
- C यज्ञस्य
- D पुरुषस्य

Q.No: 24 शुक्लयजुर्वेदानुसारेण उत्तरनारायणस्य षण्णाम् ऋचां देवता का ?

- A इन्द्रः
- B अग्निः
- C आदित्यः
- D अपानपात्

Q.No: 25 लोके शतं समाः केन प्रकारेण जिजीविषेत् ?

- A तपश्चरन्
- B वेदोक्तकर्माणि कुर्वन्

C भुञ्जानः

D शयानः

Q.No: 26 शुक्लयजुर्वेदानुसारेण 'विचिकित्सति' इति क्रियापदस्य कोऽर्थः ?

A चिकित्सां करोति

B विचारं करोति

C प्रलपति

D संशेते

Q.No: 27 'संभूत्यामृतम् अश्नुते' अत्र 'सम्भूत्या' पदस्य कोऽर्थः ?

A सम्मत्त्या

B सम्पदा

C आत्मविज्ञानेन

D सत्कीर्त्या

Q.No: 28 'विद्यां चाविद्यां च यस्तद्वेदोभयं सह' अत्र अविद्या पदेन किम् अभिप्रेतम् ?

A तमः

B

	कर्म
C	दुःखम्
D	स्मृतिः

Q.No: 29 ईशोपनिषदो मूलमस्ति -

- A माध्यन्दिनसंहितायाम्
- B तैत्तिरीयसंहितायाम्
- C काण्वसंहितायाम्
- D काठकसंहितायाम्

Q.No: 30 शुक्लयजुर्वेदानुसारेण 'क्लिबे' पदस्य कोऽर्थः ?

- A नपुंसकाय
- B निष्क्रियाय
- C क्लृप्ताय लोकाय
- D कलेवराय

Q.No: 31

‘ओ३म् खं ब्रह्म’ इत्यस्य महीधरानुसारेण कोऽभिप्रायः ?

- A प्रणवस्वरूप आकाशो ब्रह्मनास्ति
- B नभोवद्व्यापकं ब्रह्म ओमिति जपन् ध्यायेत्**
- C प्रणव आकाशाद् ब्रह्मणश्च भिन्नः
- D प्रणव आकाश अपि नास्ति ब्रह्मापि नास्ति

Q.No: 32 व्रतग्रहणानन्तरमुपवसथे पत्नी शयनं करोति -

- A गार्हपत्यागारे**
- B आवसथ्यागारे
- C शयनागारे
- D सभ्यागारे

Q.No: 33 देवा अग्रे कम् आलभिरे ?

- A पुरुषं पशुम्**
- B धावन्तम् अश्वम्
- C वीणावादिनम्
- D त्रिष्वेकमपि न

Q.No: 34 'उभये प्राजापत्याः पस्पृधिरे' अत्र उभये प्राजापत्याः के ?

- A असुराः राक्षसाश्च
- B देवाः गन्धर्वाश्च
- C सिद्धाः चारणाश्च
- D देवाः असुराश्च**

Q.No: 35 'देवयजनम्' इति पदस्य कोऽर्थः ?

- A ऋत्विजां पूजनम्
- B ऋषीणां पूजनम्
- C देवयागाधिकरणभूतं स्थानम्**
- D देवकृपा

Q.No: 36 वषट्कारः किं रूपं प्रोक्तम् ?

- A कमलरूपम्
- B वज्ररूपम्**
- C

	वेदरूपम्
D	खड्गरूपम्

Q.No: 37	'तस्माद् ह नाऽऽग इव स्कन्नं स्यात्' अत्र 'आगः' पदस्य कोऽर्थोऽस्ति ?
A	हासः
B	अपराधः
C	अवरोधः
D	दिव्यता

Q.No: 38	को देवानां दूत आस ?
A	सरमा
B	वृषाकपिः
C	अग्निः
D	नारदः

Q.No: 39	'मनश्च ह वै वाक् चाहंभद्र ऊदाते' अत्र 'ऊदाते' इत्यस्य पदस्य कोऽर्थः ?
A	विवादं चक्रतुः
B	

युद्धं चक्रतुः

C विलम्बं चक्रतुः

D पलायनं चक्रतुः

Q.No: 40 अणीयस्त्वात् केन संज्ञाकरणं व्यवहारार्थं लोके यास्कमते ?

A सङ्केतेन

B शब्देन

C प्रतीकेन

D त्रिषु केनापि न

Q.No: 41 निरुक्तम् उपसर्गाणां प्रतिपादनं करोति -

A निरर्थकम्

B सार्थकम्

C उभयमपि

D न किमपि

Q.No: 42 निरुक्तमतेन 'आ' इत्युपसर्गः कस्मिन् अर्थे प्रयुज्यते ?

A	अभिपूजितार्थे
B	संसर्गार्थे
C	अर्वागर्थे
D	सादृश्यार्थे

Q.No: 43 'चित्' इति निपातः कस्मिन् अर्थे न प्रयुज्यते ?

A	पूजायाम्
B	उपमार्थे
C	हेत्वपदेशे
D	अवकुत्सिते

Q.No: 44 'अद्य' शब्दस्य व्युत्पत्तिः अस्ति -

A	अस्मिन् दिवसे
B	तस्मिन् दिवसे
C	कस्मिन् दिवसे
D	सन्ध्याकाले

Q.No: 45 'अध्वर्युः' शब्दस्य निर्वचनेषु किं नास्ति ?

- A अध्वरं युनक्ति
- B अध्वरस्य नेता
- C अध्वरं कामयते
- D अध्वरं रुणद्धि

Q.No: 46 'जायेव पत्य उशती' अत्र 'उशती' पदस्य कोऽर्थः ?

- A कामयमाना
- B पश्यन्ती
- C गच्छन्ती
- D दधाना

Q.No: 47 'राजा दण्डीति' निरुक्तानुसारमुदाहरणमस्ति -

- A उपधा-विकारस्य
- B उपधा-लोपस्य
- C अन्त्यलोपस्य

D वर्णलोपस्य

Q.No: 48 गौ-शब्दस्य निर्वचनप्रसङ्गे यास्केन गौ-पदस्य कियन्तोऽर्थाः प्रतिपादिताः ?

A सप्त

B दश

C अष्टौ

D नव

Q.No: 49 'शृङ्गः' शब्दस्य निर्वचनेषु किं निर्वचनं न समीचीनम् ?

A श्रयते:

B शृणाते:

C शम्नाते:

D सेवते:

Q.No: 50 'हिरण्यम्' शब्दस्य निर्वचनविषये किं सत्यम् ?

A हर्यते: प्रेप्साकर्मणः

B हन्ते:

C जहाते:

D हसते:

Q.No: 51 'समुद्रः' इत्येतत् पार्थिवेन समुद्रेण सन्दिह्यते' इत्यत्र यास्कमते समुद्रपदस्य कोऽभिप्रायः ?

A सौरमण्डलम्

B प्रशान्तमहासागरः

C अन्तरिक्षम्

D क्षीरसागरः

Q.No: 52 'व्रतम्' शब्दस्य निर्वचनविषये किं सत्यम् ?

A वृणोति

B वर्जयति

C वर्षति

D वर्णयति

Q.No: 53 'काष्ठा' शब्दस्य अर्थविषये किं न समीचीनम् ?

A

दिशोभवन्ति

B उपदिशो भवन्ति

C आदित्योऽपि काष्ठा उच्यते

D स्त्रियः काष्ठा भवन्ति

Q.No: 54 यास्कमतेन पणिः को भवति ?

A दासः

B वणिक्

C दस्युः

D ऋत्विक्

Q.No: 55 यास्कमतेन 'रूशद्वत्सा' इति पदस्य कोऽर्थः ?

A चन्द्रवत्सा

B मनुष्यवत्सा

C पतितवत्सा

D सूर्यवत्सा

Q.No: 56 'मेघः' शब्दस्य निर्वचनं कस्मात् धातोः कृतम् यास्केन ?

A मिह्

B मुह्

C मिद्

D मिथ्

Q.No: 57 'वाक्' शब्दः कस्माद् धातोर्निष्पन्नो यास्कमते ?

A वद्

B वच्

C वन्

D वम्

Q.No: 58 'नदी' शब्दस्य निरुक्तिविषये किं सत्यम् ?

A नन्दना भवन्ति

B नटना भवन्ति

C

नदना भवन्ति शब्दवत्यः

D निदानभूताः भवन्ति

Q.No: 59 'पाणिः' इति पदस्य निर्वचनं कस्माद् धातोः कृतम् -

A पण्

B पन्

C पा

D पीङ्

Q.No: 60 'दधिक्राः' पदस्य निर्वचनविषये किम् असत्यम् ?

A दधत् क्रामति

B दधत् क्रन्दति

C दधत् आकारी भवति

D दधत् क्षिप्रकारी भवति

Q.No: 61 'ग्रीवा' पदस्य निरुक्तिविषये किम् असत्यम् ?

A	गायते:
B	गिरते:
C	गृणाते:
D	गहणाते:

Q.No: 62 'दुहिता' पदस्य निर्वचनविषये किम् सम्यक् नास्ति ?

- A दुहिता
- B दूरे हिता
- C दोग्धे:
- D दहते:

Q.No: 63 'मनुष्याः' इति पदस्य निर्वचनविषये किं सत्यम् ?

- A मत्वा कर्माणि सीव्यन्ति
- B मन्यमानाः सीव्यन्ति वस्त्राणि
- C मनसा सीव्यन्ति पापानि
- D मनसा सुन्वन्ति

Q.No: 64 'ऊर्जाद उत यज्ञियासः' अत्र 'यज्ञियासः' इति पदस्य लौकिकसंस्कृते किं रूपम् ?

- A यज्ञियान्
- B यज्ञियैः
- C यज्ञियेभ्यः
- D यज्ञियाः

Q.No: 65 पैलः केन वेदेन सम्बद्धः ?

- A ऋग्वेदेन
- B यजुर्वेदेन
- C सामवेदेन
- D अथर्ववेदेन

Q.No: 66 जैमिनिः केन वेदेन सम्बद्धः ?

- A ऋग्वेदेन
- B यजुर्वेदेन

C	सामवेदेन
D	अथर्ववेदेन

Q.No: 67 न्यायमते वेदः अस्ति -

- A अपौरुषेयः
- B ऋषिकृतः (पौरुषेयः)
- C स्वयमुत्पन्नः
- D ईश्वरकृतः

Q.No: 68 'मन्त्रब्राह्मणयोर्वेदनामधेयम्' इति सिद्धान्तं को न स्वीकरोति ?

- A सायणः
- B महीधरः
- C उवटः
- D दयानन्दः

Q.No: 69 अधोलिखितेषु कः शब्दो वेदवाची नास्ति ?

A

श्रुति:

B स्मृति:

C त्रयी

D आम्नायः

Q.No: 70 उद्गातृवेदः कः ?

A ऋग्वेदः

B यजुर्वेदः

C सामवेदः

D अथर्ववेदः

Q.No: 71 मैक्समूलरमतेन वेदरचनाकालोऽस्ति -

A 1200 ई.पू.

B 2000 ई.पू.

C 2500 ई.पू.

D 4000 ई.पू.

Q.No: 72 शाङ्खायनशाखा केन वेदेन सम्बद्धा ?

- A ऋग्वेदेन
- B यजुर्वेदेन
- C सामवेदेन
- D अथर्ववेदेन

Q.No: 73 शौनकीयाथर्ववेदसंहितायां कति काण्डानि सन्ति -

- A 10
- B 20
- C 22
- D 25

Q.No: 74 'शेषे ब्राह्मणशब्दः' इति वचनं कुत्र उपलभ्यते ?

- A मनुस्मृतौ
- B शतपथब्राह्मणे
- C गीतायाम्
- D

जैमिनीयमीमांसासूत्रे

Q.No: 75 ऋग्वेदेन सम्बद्धं ब्राह्मणम् अस्ति -

- A तैत्तिरीयब्राह्मणम्
- B वंशब्राह्मणम्
- C गोपथब्राह्मणम्
- D ऐतरेयब्राह्मणम्

Q.No: 76 आरण्यकानां मुख्यप्रतिपाद्यविषयोऽस्ति -

- A शिल्पविद्या
- B प्राणविद्या
- C नृत्यम्
- D यज्ञप्रक्रिया

Q.No: 77 'केनोपनिषत्' इति नामकरणे को हेतुः ?

- A 'केन' शब्देन आरम्भः
- B

केनचिद् ऋषिणा प्रणयनम्

C केन प्रजापतिना प्रणयनम्

D केन जलेन प्रणयनम्

Q.No: 78 'कठोपनिषत्' सम्बद्धा अस्ति -

A शुक्लयजुर्वेदेन

B कृष्णयजुर्वेदेन

C राणायनीयशाखया

D शौनकशाखया

Q.No: 79 'सत्यमेव जयते नानृतम्' वाक्यमिदं कुत्र उपलभ्यते ?

A ऐतरेयोपनिषदि

B ईशावास्योपनिषदि

C प्रश्नोपनिषदि

D मुण्डकोपनिषदि

Q.No: 80 सांख्यदर्शनसिद्धान्तानां बीजानि कस्याम् उपनिषदि विद्यन्ते ?

- A ईशावास्योपनिषदि
- B केनोपनिषदि
- C छान्दोग्योपनिषदि
- D श्वेताश्वतरोपनिषदि**

Q.No: 81 निरुक्तश्लोकवार्तिकस्य लेखको विद्यते -

- A भट्टभास्करः
- B नीलकण्ठः**
- C दुर्गाचार्यः
- D कात्यायनः

Q.No: 82 व्याकरणस्य मुनित्रये को न परिगणितः ?

- A पाणिनिः
- B कात्यायनः
- C पतञ्जलिः
- D**

भर्तृहरिः

Q.No: 83 'पुष्पसूत्रम्' केन वेदेन सम्बद्धम् ?

A ऋग्वेदेन

B यजुर्वेदेन

C सामवेदेन

D अथर्ववेदेन

Q.No: 84 कात्यायनशुल्बवार्तिकभाष्यं प्रणीतवान् -

A महीधरः

B कर्काचार्यः

C रामचन्द्रसोमयाजी

D पं. विद्याधरशर्मा

Q.No: 85 अधोलिखितेषु वैदिकछन्दो नास्ति -

A त्रिष्टुप्

B

	उष्णिक्
C	जगती
D	आर्या

Q.No: 86	अधोलिखितेषु प्रथमसप्तकस्य छन्दो नास्ति -
A	बृहती
B	शक्वरी
C	त्रिष्टुप्
D	जगती

Q.No: 87	अधोलिखितासु सामवेदसम्बद्धा शिक्षा का ?
A	याज्ञवल्क्यशिक्षा
B	नारदीयशिक्षा
C	कात्यायनीशिक्षा
D	माण्डूकीशिक्षा

Q.No: 88	रथकारस्य कस्मिन् कर्मणि अधिकारोऽस्ति ?
A	

आधाने

- B अश्वमेधे
- C अग्निष्टोमे
- D सौत्रामण्याम्

Q.No: 89 निषादस्थपतिः कस्मिन् कर्मणि अधिकृतः ?

- A निरुदपशुबन्धे
- B वाजपेये
- C अतिरात्रे
- D गावेधुके

Q.No: 90 कोऽग्निः श्रौतकर्मणि न उपयुज्यते ?

- A गार्हपत्यः
- B क्रव्याद्
- C आहवनीयः
- D दक्षिणाग्निः

Q.No: 91

कस्य कृते गर्दभेज्या विहिता ?

A राज्ञः

B आहिताग्नेः

C अवकीर्णिनः

D वानप्रस्थस्य

Q.No: 92 अधोलिखितेषु किं यजतीनां वैशिष्ट्यं नास्ति ?

A वषट्कारः

B स्वाहाकारः

C याज्या

D पुरोऽनुवाक्या

Q.No: 93 केन काष्ठेन सुवः निर्मीयते ?

A खदिर्रेण

B पलाशेन

C अश्वत्थेन

D आम्रेण

Q.No: 94 चातुर्मास्यपर्वसु न परिगणितम् -

- A वैश्वदेवपर्व
- B शुनासीरीयम्
- C व्रतोत्सर्गपर्व
- D साकमेधपर्व

Q.No: 95 कस्मिन् यागे सुरा अपि द्रव्यत्वेन प्रयुज्यते -

- A अग्निहोत्रे
- B दर्श
- C अग्निष्टोमे
- D सौत्रामण्याम्

Q.No: 96 अधोलिखितेषु कोऽश्वमेधे अधिकृतः ?

- A कश्चिदपि त्रैवर्णिकः
- B कश्चिदपि आहिताग्निः
- C राज्ये अभिषिक्तः क्षत्रियः

D कश्चिदपि मनुष्यः

Q.No: 97 कीदृशस्य यजमानस्य श्येनसंज्ञकः सादयस्क्रो भवति -

A पुत्रम् इच्छतः

B अभिचारं कुर्वतः

C राज्यम् इच्छतः

D पशुम् इच्छतः

Q.No: 98 आवसथ्याधानं कस्मिन् काले क्रियते ?

A बाल्यकाले

B उपनयनकाले

C वेदारम्भकाले

D दारकाले

Q.No: 99 गर्भाष्टमे वर्षे कस्य उपनयनं विहितमस्ति ?

A ब्राह्मणस्य

B

	क्षत्रियस्य
C	वैश्यस्य
D	कस्य अपि न

Q.No: 100	कति वर्षाणि वेदब्रह्मचर्यं चरेत् ?
A	एकचत्वारिंशत्
B	षट्चत्वारिंशत्
C	अष्टाचत्वारिंशत्
D	पञ्चाशद्

Q.No: 101	त्रिषु स्नातकेषु को न परिगणितः ?
A	विद्यास्नातकः
B	व्रतस्नातकः
C	विद्याव्रतस्नातकः
D	शाखास्नातकः

Q.No: 102	केन कल्पप्रकारेण वेदीनां चितीनां च मानं निर्दिश्यते -
A	

	श्रौतसूत्रेण
B	गृह्यसूत्रेण
C	धर्मसूत्रेण
D	शुल्बसूत्रेण

Q.No: 103	अद्यावधि उपलभ्यमानानां शुल्बसूत्राणां सम्बन्धः केन वेदेन वर्तते ?
A	ऋग्वेदेन
B	यजुर्वेदेन
C	सामवेदेन
D	अथर्ववेदेन

Q.No: 104	अधोलिखितेषु कस्य श्रौतगृह्यधर्मशुल्ब-रूपाः सर्वेऽपि कल्पप्रकारा उपलभ्यन्ते ?
A	कात्यायनस्य
B	आश्वलायनस्य
C	आपस्तम्बस्य
D	वैतानस्य

Q.No: 105	बौधायनधर्मसूत्रम् केन वेदेन सम्बद्धम् ?
-----------	---

A शुक्लयजुर्वेदेन

B कृष्णयजुर्वेदेन

C सामवेदेन

D अथर्ववेदेन

Q.No: 106 कः पारस्करगृह्यसूत्रस्य टीकाकारो नास्ति ?

A जयरामः

B हरिहरः

C गदाधरः

D षड्गुरुशिष्यः

Q.No: 107 कात्यायनश्रौतसूत्रस्य पद्धतिलेखकोऽस्ति -

A कर्कः

B विद्याधरः

C डॉ. ए. बेवरः

D देवयानिकः

Q.No: 108

सायणाचार्यानुसारम् 'मनस्वान्' इत्यस्यार्थो भवति -

- A मुनीनां मुख्यः
- B मेधाविनः
- C ज्ञानिनामग्रगण्यः
- D मनस्विनामग्रगण्यः**

Q.No: 109 "जनासः" इति पदमस्ति -

- A वैदिकतिङन्तम्
- B लौकिकसुबन्तम्
- C वैदिकसुबन्तम्**
- D लौकिक-तिङन्तम्

Q.No: 110 'यो जात एव प्रथमः' इत्यत्र पठितस्य 'प्रथमः' इति पदस्य सायणानुसारम् अर्थो भवति -

- A जातेषु प्रथमः
- B देवानां प्रधानभूतः**
- C भूतेषु प्रधानः
- D सर्वप्रधानभूतः

Q.No: 111	ऋग्वेदीय द्वितीयमण्डलस्य द्वादशतमे सूक्ते, 'स जनास इन्द्रः' इत्यस्य वाक्यस्यावृत्तिः वर्तते -
A	त्रयोदशवारम्
B	पञ्चदशवारम्
C	पञ्चवारम्
D	चतुर्दशवारम्

Q.No: 112	द्वितीयमण्डलस्य द्वादशतमसूक्तसन्दर्भे 'सुवीरासः' इत्यस्य सायणः अर्थं करोति -
A	कल्याणपुत्रपौत्राः
B	वीरयुवानः
C	शोभनवीराः
D	वीरमानवाः

Q.No: 113	'शरुः' इत्यस्य ऋग्वेदीय द्वितीयमण्डलगतद्वादशतमे सूक्ते सायणानुसारम् अर्थो भवति -
A	काष्ठशकलः
B	वज्रायुधम्
C	

हेति:

D

असिमुष्टिका

Q.No: 114

ऋग्वेदस्य द्वितीयमण्डलान्तर्गतस्य द्वादशसूक्ते 'तुविष्मान्' इति पदस्य सायणानुसारेण अर्थोऽस्ति -

A

धनवान्

B

विद्वान्

C

बलवान्

D

महान्

Q.No: 115

अक्षसूक्ते 'प्रावेपाः' इत्यस्य सायणानुसारम् अर्थो भवति -

A

वर्धनशीलः

B

प्रवेपिणः कम्पनशीलाः

C

प्रवहणशीलाः

D

वर्षणशीलाः

Q.No: 116

'बृहतः' इत्यस्यार्थो भवति सायणानुसारम् अक्षसूक्तसन्दर्भे -

A

महतः

- B व्यापकस्य
C बृहतीछन्दसः
D वृत्तिविशेषस्य

Q.No: 117 'श्वघ्नीव यो जिगीवाँ लक्षमाददर्यः' मन्त्रांशोऽयं वर्तते -

- A इन्द्रसूक्ते
B अक्षसूक्ते
C हिरण्यगर्भसूक्ते
D नासदीयसूक्ते

Q.No: 118 'शूशुजानः' इति लक्ष्यी करोति -

- A कितवम्
B कितवपत्नीम्
C कितवपितरम्
D कितवस्य मातरम्

Q.No: 119 'यस्य ब्रह्मवर्धनं यस्य सोमः' मन्त्रांशोऽयं वर्तते -

A

	हिरण्यगर्भसूक्ते
B	अक्षसूक्ते
C	नासदीयसूक्ते
D	इन्द्रसूक्ते

Q.No: 120	'शिवा सखिभ्य उत मह्यमासीत्' मन्त्रांशोऽयं वर्तते -
A	पुरुषसूक्ताध्याये
B	निरुक्ते
C	अक्षसूक्ते
D	शतपथब्राह्मणे

Q.No: 121	नासदीयसूक्तसन्दर्भे 'प्रकेतः' इत्यस्य सायणः अर्थं करोति -
A	अज्ञानम्
B	प्रज्ञानम्
C	बोधः
D	संज्ञानम्

Q.No: 122	
-----------	--

नासदीयसूक्तसन्दर्भे 'रेतः' इत्यस्य सायणानुसारम् अर्थो भवति -

- A जलम्
- B अपः
- C कारणम्
- D बीजमूतम्

Q.No: 123 नासदीयसूक्तसन्दर्भे सायणभाष्यानुसारं 'विसृष्टिः' इत्यस्य अर्थो भवति -

- A विविधासृष्टिः
- B विशिष्टा सृष्टिः
- C विनासृष्टिम्
- D प्रसारः

Q.No: 124 "आनीदवातं स्वधया तदेकं तस्माद् " इत्यत्र 'स्वधा' शब्दस्य सायणानुसारेण कोऽर्थः -

- A स्वाहाकारः
- B स्वधाकारः
- C माया
- D हविः

Q.No: 125

नासदीय-सूक्त-सन्दर्भे 'बन्धुम्' इति शब्दस्य सायणभाष्यं भवति -

A बन्धकं हेतुभूतम्

B सम्बन्धी

C बाधकम्

D बोधकम्

Q.No: 126

नासदीयसूक्तस्य 'ऋषिः' अस्ति -

A गोतमः

B वसिष्ठः

C प्रजापति परमेष्ठी

D कण्वः

Q.No: 127

सायणभाष्यानुसारं "हिरण्यगर्भः" उच्यते -

A सूत्रात्मा

B माया

C अविद्या

D अध्यासः

Q.No: 128 हिरण्यगर्भसूक्तस्य (ऋग्वेद 10.121) छन्दोस्ति -

- A बृहती
- B अनुष्टुप्
- C पंक्तिः
- D त्रिष्टुप्

Q.No: 129 हिरण्यगर्भसूक्तसन्दर्भे 'प्रशिषम्' इत्यस्य सायणानुसारं भाष्यं वर्तते -

- A प्रकृष्टं शासनमाज्ञाम्
- B प्रकृष्टाशीः
- C प्रकृष्टमनुगमनम्
- D प्रकृष्टशंसनम्

Q.No: 130 'बलदा' इत्यस्य हिरण्यगर्भसूक्तसन्दर्भे सायणानुसारमर्थो भवति -

- A बलस्य दाता शोधयिता वा
- B बलदेवः
- C रुद्रः
- D इन्द्रः

Q.No: 131 'अमृतम्' इत्यस्य हिरण्यगर्भसूक्तसन्दर्भे सायणोऽर्थं करोति -

- A जीवनम्
- B जीवात्मा
- C परमात्मा
- D सुधा

Q.No: 132 हिरण्यगर्भसूक्त-सन्दर्भे 'निमिषतः' इत्यस्य सायणभाष्यमस्ति -

- A निमेषकालः
- B चक्षुरुन्मीलनम्
- C चक्षुसङ्केतः
- D अक्षिपक्ष्मचलनं कुर्वतः

Q.No: 133 'प्राणतः' इत्यस्य हिरण्यगर्भसूक्तसन्दर्भे सायणानुसारम् अर्थो भवति -

- A प्रश्वसतः
- B प्राणतत्त्वम्
- C प्राणिनः
- D

प्राणवन्तः

Q.No: 134 हिरण्यगर्भसूक्तसन्दर्भे 'महित्वा' इत्यस्य सायणाचार्यानुसारम् अर्थो भवति -

A महान्

B महत्त्वेन

C महत्-तत्त्वम्

D बृहत्

Q.No: 135 'रसा' इत्यस्यार्थो भवति हिरण्यगर्भसूक्तसन्दर्भे सायणानुसारम् -

A सरसः

B तडागः

C अवटः

D नदी

Q.No: 136 'रजसोविमानः' इत्यस्य हिरण्यगर्भसूक्तसन्दर्भे सायणभाष्यं भवति -

A रजोगुणविमानः

B उदकस्य निर्माता

C धूलिकणनिर्मितिः

D लोकनिर्मितिः

Q.No: 137 'अवसा' इत्यस्य हिरण्यगर्भसूक्तसन्दर्भे सायणभाष्यमस्ति -

- A अन्नेन
- B रक्षणेन
- C गमनेन
- D प्रयत्नेन

Q.No: 138 'रेजमाने' इत्यस्य सायणानुसारमर्थोऽस्ति हिरण्यगर्भसूक्ते -

- A विराजमाने
- B विद्यमाने
- C राजमाने दीप्यमाने
- D उदीयमाने

Q.No: 139 'यत्राधिसूर उदितः' इत्यत्र 'सूरः' इत्यस्यार्थो भवति सायणानुसारम् -

- A सूर्यः
- B विद्वान्
- C सोमः

D प्राणः

Q.No: 140 'श्रेष्ठतमं कर्म' भवति महीधरानुसारम् -

A अध्यापनम्

B दानम्

C यज्ञः

D हविर्दानम्

Q.No: 141 महीधरभाष्यानुसारम् 'सुप्वा' इत्यत्र विभक्तिरस्ति -

A चतुर्थी

B तृतीया

C प्रथमा

D पञ्चमी

Q.No: 142 महीधरभाष्यानुसारम् शुक्लयजुर्वेदसंहितागतस्य प्रथमाध्याये सन्दर्भे 'विश्वायुः' इति शब्दस्यार्थो भवति -

A विश्वायुर्नाम्नी गौः

B विश्वेदेवाः

- C विश्वावसुः
D वैश्वदेवहोमः

Q.No: 143 'दुर्याः' इति पदस्यार्थो भवति महीधरानुसारं शुक्लयजुर्वेदसंहितागतस्य प्रथमाध्यायसन्दर्भे -

- A गृहाः ग्रहाः वा
B यज्ञः
C यज्ञीयद्रव्यम्
D हविः

Q.No: 144 'देववीतये' इत्यस्य शुक्लयजुर्वेदसंहितायाः प्रथमाध्यायसन्दर्भे महीधरभाष्यमस्ति -

- A देवकामनायै
B देवानां तर्पणाय
C देवानां स्मरणाय
D देवानां सान्निध्याय

Q.No: 145 'सजाताः' इति पदस्य शुक्लयजुर्वेदसंहितायाः प्रथमेऽध्याये, महीधरभाष्यमस्ति -

- A सहैव जाताः
B सम्यग्-जाताः

- C सङ्गताः
D समानकुले जाताः

Q.No: 146 'अतमेरुः' इत्यस्य महीधरभाष्यमस्ति -

- A तमोगुणः
B तमसा युक्तः
C ज्योतिः
D ग्लानिरहितः

Q.No: 147 दर्शपूर्णमासेष्टि-प्रसङ्गे 'रास्नाऽसि' इत्यस्य महीधरभाष्यं भवति -

- A रसना भवसि
B राशिः असि
C सूत्रमसि
D बन्धनम्

Q.No: 148 'अभिचाकशीहि' इत्यस्य महीधरभाष्यानुसारम् अर्थो भवति -

- A अभिपश्य
B अभिलक्ष्य

- C अभिगम्य
D अधिगम्य

Q.No: 149 'वदामसि' इत्यस्यार्थो भवति महीधरानुसारम् -

- A स्तौमि
B प्रार्थयामहे
C गच्छामः
D जानीमः

Q.No: 150 'उदहार्यः' इति पदस्य महीधरभाष्यमस्ति -

- A उत्क्रम्य गमनम्
B उदकं हरन्ति ताः
C उदाहरणीयः
D प्रमोचनीयः

Q.No: 151 'आभुः' इत्यस्य महीधरानुसारम् अर्थो भवति -

- A रिक्तः
B व्यापकः
C

स्वर्गः

D

अव्यापकः

Q.No: 152 'मयस्कराय' इत्यस्यार्थं विदधाति महीधरः -

A

धनदात्रे

B

ज्ञानदात्रे

C

मोक्षसुखकराय

D

शरीरसुखाय

Q.No: 153 'लोप्याय' इति पदस्य महीधरानुसारमर्थो भवति -

A

अगम्यप्रदेशभवाय

B

लुप्ताय

C

वर्णलोपाय

D

अक्षरलोपाय

Q.No: 154 'जीवातुः' इति शब्दस्यार्थो भवति महीधरभाष्यानुसारम् -

A	व्याधिनाशकमौषधम्
B	मोहनाशकं तत्त्वम्
C	जीवाणुनाशकमौषधम्
D	मायानाशकं ज्ञानम्

Q.No: 155 'धर्मः प्रवर्ग्यः' इति वचनमस्ति -

A	कण्वस्य
B	अगस्त्यस्य
C	भरद्वाजस्य
D	महीधरस्य

Q.No: 156 वेहद् इति पदस्य महीधरभाष्यं भवति -

A	गर्भघातिनी गौः
B	गमनशीला गौः
C	दुग्धवती गौः
D	वन्ध्या गौः

Q.No: 157	माध्यन्दिनसंहिताया अष्टादश-अध्यायस्य 29 तमायां कण्डिकायां 'ज्योतिः' इति शब्दस्य महीधरभाष्यं भवति -
A	तेजः
B	सूर्यप्रकाशः
C	स्वयं प्रकाशः परमात्मा
D	नक्षत्रप्रकाशः

Q.No: 158	शुक्लयजुर्वेदसंहितायाः अष्टादशतमाध्यायस्य प्रथमकण्डिकायाः प्रथमशब्दोऽस्ति -
A	प्रयतिः
B	प्रसितिः
C	वाजः
D	क्रतुः

Q.No: 159	'सहस्रशीर्षा' इत्यत्र 'सहस्र' इति शब्दस्य महीधरभाष्यानुसारम् अर्थोऽस्ति -
A	सहस्र-संख्या
B	सहस्रशब्दो बहुत्ववाची

- C पर्याप्तम्
D अपर्याप्तम्

Q.No: 160 माध्यन्दिनशाखायाः पुरुषसूक्तस्य महीधरानुसारं ऋषिरस्ति -

- A गोतमः
B नारायणपुरुषः
C वसिष्ठः
D अगस्त्यः

Q.No: 161 'जवीयः' इति शब्द ईशावास्योपनिषत्सन्दर्भे सङ्केतकोऽस्ति -

- A ब्रह्मणः
B जीवस्य
C मायायाः
D गुणानाम्

Q.No: 162 'विचिकित्सति' इत्यत्र महीधरभाष्यानुसारम् धातुरस्ति -

A	कितरोगापनयने संशये च
B	चिञ् - चयने
C	डुपचष् - पाके
D	कमु कान्तौ

Q.No: 163	शुक्लयजुर्वेदीयचत्वारिंशत्तमोऽध्यायसन्दर्भे 'शुक्रम्' इत्यस्य महीधरभाष्यं भवति -
A	शुक्राचार्यः
B	शुक्रवासरः
C	शुद्धम्
D	सलिलम्

Q.No: 164	'पर्यगात्' इत्यस्य शुक्लयजुर्वेदीय 40 तमेऽध्याये महीधरभाष्यं भवति -
A	परिगच्छति प्राप्नोतीत्यर्थः
B	पर्यावरणम्
C	परिगायति
D	परिगमयति

Q.No: 165

‘देवा ह वै यज्ञं तन्वानाः । ते असुररक्षसेभ्यः आसङ्गात् विभयाञ्चक्रुः’ एषा आख्यायिका शतपथब्राह्मणे प्रथमकाण्डे कुत्र अस्ति -

- A प्रथमाध्याये
- B तृतीयाध्याये
- C चतुर्थाध्याये
- D पञ्चमाध्याये

Q.No: 166

‘वृत्रो ह वा इदं सर्वं वृत्वा शिश्ये’ इति वचनं शतपथब्राह्मणस्य प्रथमकाण्डे कुत्र वर्तते -

- A प्रथमाध्याये
- B द्वितीयाध्याये
- C तृतीयाध्याये
- D चतुर्थाध्याये

Q.No: 167

शतपथब्राह्मणानुसारं पितुः दायभागं के प्राप्तवन्तः -

- A देवाः
- B असुराः

C देवाश्चासुराश्च

D न केऽपि

Q.No: 168

‘देवाश्च वा असुराश्च उभये प्राजापत्याः पस्पृधिरे’ इयमाख्यायिका शतपथब्राह्मणस्य प्रथमकाण्डे कुत्र वर्तते -

A द्वितीयेऽध्याये

B चतुर्थेऽध्याये

C पञ्चमेऽध्याये

D सप्तमेऽध्याये

Questions Deleted

Q.No: 169

यास्कानुसारं ‘रिक्थम्’ उच्यते -

A उपर्जितम् धनम्

B अपहृतं धनम्

C पैतृकं धनम्

D संचित धनम्

Q.No: 170 'सङ्गमनाद्वा सङ्गरणाद्वा' - इति निर्वचनमस्ति यास्कस्य निरुक्ते -

A सङ्ग्रामस्य

B ग्रामस्य

C गृहस्य

D गव्यस्य

Q.No: 171 आर्षेयब्राह्मणं सम्बद्धमस्ति -

A अथर्ववेदेन सह

B सामवेदेन सह

C शुक्लयजुर्वेदेन सह

D ऋग्वेदेन सह

Q.No: 172 सामवेदस्य पदकारोऽस्ति -

A सायणः

B महीधरः

C उव्वटः

D गार्ग्यः

Q.No: 173 ऋग्वेदसंहितायाः पदपाठकारोऽस्ति -

A गोतमः

B शाकल्यः

C वसिष्ठः

D गार्ग्यः

Q.No: 174 चरणव्यूहानुसारम् अथर्ववेदस्य शाखाः सन्ति -

A 5

B 12

C 9

D 21

Q.No: 175 कौशिकगृह्यसूत्रं सम्बद्धमस्ति -

A अथर्ववेदेन सह

B सामवेदेन सह

C

यजुर्वेदेन सह

D

ऋग्वेदेन सह

Q.No: 176 कुमारिलभट्टानुसारं गौतमधर्मसूत्रस्य सम्बन्धोऽस्ति -

A

ऋग्वेदेन सह

B

अथर्ववेदेन सह

C

सामवेदेन सह

D

शुक्लयजुर्वेदेन सह

Q.No: 177 शिक्षायाः प्रतिपाद्यविषयेषु अन्यतमो विषयोऽस्ति -

A

यज्ञः

B

निर्वचनम्

C

स्वरः

D

नक्षत्रविचारः

Q.No: 178 'चरणव्यूहः' रचनाऽस्ति -

A	शौनकस्य
B	सायणस्य
C	विद्याधरस्य
D	महीधरस्य

Q.No: 179 अधोलिखितेषु शतपथब्राह्मणस्य भाष्यकारोऽस्ति -

A	हरिस्वामी
B	उद्वटः
C	शौनकः
D	शङ्करः

Q.No: 180 वेदविकृतिपाठेषु गण्यते -

A	संहितापाठः
B	पदपाठः
C	जटापाठः
D	क्रमपाठः

Q.No: 181 कात्यायनश्रौतसूत्रस्यैकं भाष्यमस्ति -

- A माठरवृत्तिः
- B सायणभाष्यम्
- C उद्गीथभाष्यम्
- D कर्कभाष्यम्

Q.No: 182 सम्प्रदायप्रबोधिनी शिक्षा, रचनाऽस्ति -

- A पं. गोपालचन्द्र मिश्रस्य
- B पं. विद्याधरगौडस्य
- C स्वामिकरपात्रिमहोदयस्य
- D ब्रह्मदत्तजिनासुमहोदयस्य

Q.No: 183 'अरण्य एव पाठ्यत्वाद् आरण्यकमिति ईर्यते' इति कथनमस्ति -

- A दयानन्दस्य
- B उव्वटस्य
- C महीधरस्य
- D सायणस्य

Q.No: 184 "यथोत्तरं मुनीनां प्रामाण्यम्" इति वचनं कं वेदाङ्गं निर्दिशति ?

- A निरुक्तम्
- B ज्योतिषम्
- C व्याकरणम्
- D कल्पम्

Q.No: 185 वेदानां कालनिर्धारणे 'मृगशिरा' कालः केन विदुषा स्वीकृतः -

- A बालगङ्गाधरतिलकेन
- B मैक्समूलरेण
- C महर्षिणा दयानन्देन
- D न केनापि

Q.No: 186 वेदाङ्गानि उचित क्रमेण योजयत -

- A निरुक्तम्, व्याकरणम्, शिक्षा, ज्योतिषम्, कल्पः, छन्दः
- B शिक्षा, कल्पः, व्याकरणम्, निरुक्तम्, छन्दः, ज्योतिषम्
- C

कल्पः, निरुक्तम्, व्याकरणम्, छन्दः, ज्योतिषम्, शिक्षा

D शिक्षा, व्याकरणम्, निरुक्तम्, कल्पः, ज्योतिषम्, छन्दः

Q.No: 187 सर्वादौ वेदानां व्याख्या हिन्दी भाषायां केन कृता -

A महर्षिदयानन्देन

B श्रीपाददामोदरसातवलेकरेण

C श्रीअरविन्देन

D स्वामि करपात्रिमहोदयेन

Q.No: 188 'समिधो यजति' इत्युदाहरणमस्ति -

A प्रयाजेष्वन्यतमस्य

B हविषु अन्यतमस्य

C यज्ञपात्रेष्वन्यतमस्य

D देवेष्वन्यतमस्य

Q.No: 189 'प्रतिप्रस्थाता' भवति -

A अध्वर्युगण सदस्यः

- B ब्रह्मगणसदस्यः
C होतृगणसदस्यः
D उद्गातृगणसदस्यः

Q.No: 190 'फलयुक्तानि कर्माणि' इति सूत्रमस्ति कात्यायनश्रौतसूत्रस्य -

- A द्वितीयाध्याये
B तृतीयाध्याये
C पञ्चमाध्याये
D प्रथमाध्याये

Q.No: 191 उपवेशो भवति यज्ञीयसम्भारसन्दर्भे -

- A अङ्गारापोहनसमर्थ पात्रम्
B आसनम्
C काष्ठपट्टिका
D ग्रहपात्रम्

Q.No: 192 फलीकरणं भवति कात्यायनश्रौतसूत्रसन्दर्भे -

A फलोत्पादनम्

B तण्डुलानां कणादिनिरसनेन शोधनम्

C सफलताप्राप्तिः

D यज्ञेषु फलार्पणम्

Q.No: 193 प्रकर्षेण इज्यन्ते देवता एभिः - इति व्युत्पत्तिरस्ति -

A अनुयाजानाम्

B प्रयाजानाम्

C स्तोमानाम्

D परिस्तरणस्य

Q.No: 194 'अथातो गृह्यस्थालीपाकानां कर्म' इति सूत्रमस्ति -

A पारस्करगृह्यसूत्रस्य प्रथमकाण्डे

B पारस्करगृह्यसूत्रस्य द्वितीयकाण्डे

C आपस्तम्बगृह्यसूत्रस्य प्रथमपटले

D आपस्तम्बगृह्यसूत्रस्य द्वितीयपटले

Q.No: 195 आवसथ्याग्निर्भवति -

A गृह्याग्निः

B श्रौताग्निः

C स्थण्डिलाग्निः

D यज्ञाग्निः

Q.No: 196 पारस्करानुसारं पाकयज्ञा भवन्ति -

A त्रयः

B पञ्च

C चत्वारः

D सप्त

Q.No: 197 चूडाकरण-संस्कारः पारस्करगृह्यसूत्रे पठितोऽस्ति -

A प्रथमकाण्डे

B द्वितीयकाण्डे

C तृतीयकाण्डे

D

प्रथमकाण्डस्य द्वितीयकण्डिकायाम्

Q.No: 198 पारस्करगृहसूत्रे 'शूलगवः' इत्यस्य वर्णनम् अस्ति -

- A तृतीयकाण्डे
- B प्रथमकाण्डे
- C द्वितीयकाण्डस्य प्रथमकण्डिकायाम्
- D प्रथमकाण्डस्य तृतीयकण्डिकायाम्

Q.No: 199 'ये के चात्महनो जनाः' ते प्रेत्य कुत्र गच्छति ? ईशोपनिषदनुसारेण उत्तरं लिखत -

- A स्वर्गलोके
- B नरके
- C सूर्यलोके
- D असुर्यानाम् लोके

Q.No: 200 निम्नलिखितेषु किं सत्यमस्ति -

- A शौनकः - ऐतरेयब्राह्मणकारः

B	पिङ्गलः - छन्दशास्त्रकारः
C	महर्षिदयानन्दः - अथर्ववेदभाष्यकारः
D	पाणिनिः - कल्पवेदाङ्गकारः